

Bolesław Roja - legendarny dowódca legionowych „czwartaków”

27 maja 1940 roku w niemieckim obozie koncentracyjnym zamordowany został gen. Bolesław Roja, jeden z najsłynniejszych oficerów Legionów Polskich wykazujący się niezwykłą odwagą w walce o Niepodległą stojąc zawsze na pierwszej linii ognia, twórca i dowódca słynnego 4. Pułku Piechoty Legionów Polskich, poseł na Sejm II RP i działacz społeczny.

27.05

Bolesław Roja przyszedł na świat 4 IV 1876 r. we wsi Bryńce Zagórze, pow. Bóbrka (obecnie w obwodzie lwowskim na Ukrainie) jako syn Marii i Józefa. Ojciec prowadził gospodarstwo, wykonywał również zawód leśnika. Przyszły generał należał do wyjątków, jakimi wśród generalicji okresu II Rzeczypospolitej były osoby pochodzenia chłopskiego.

Późniejszy legionista, generał i polityk, pobierał naukę w gimnazjach we Lwowie i Krakowie oraz szkole kadetów w Wiener Neustadt koło Wiednia. Następnie służył w armii austro-węgierskiej. Pracował dla wywiadu austriackiego. Po wybuchu I wojny światowej w 1914 r. prowadził szkolenie wojskowe Drużyn Sokolich. Wkrótce rozpoczął służbę w Legionach Polskich, najpierw w szeregach 2 pułku piechoty. Jednostka ta wchodziła w skład II Brygady legionowej, nazywanej później Żelazną lub Karpacką. Wraz z 2 pułkiem Bolesław Roja brał udział w ciężkich walkach pod Mołotkowem i Rafajłową. Wiosną 1915 r. stanął na czele 4 pułku piechoty, utworzonego pod Piotrkowem Trybunalskim. W tym czasie został podpułkownikiem. Na przełomie lipca i sierpnia 1915 r. wziął udział w słynnym boju pod Jastkowem, koło Lublina, uważanym za chrzest bojowy czwartaków. W listopadzie tego roku otrzymał awans na stopień pułkownika.

Na przełomie 1915 i 1916 r. czwartacy stacjonowali pod Optową nad Styrem. Powstałe tam obozowisko legionowe nazwano na cześć dowódcy 4 pułku piechoty „Rojowym Osiedlem”. W 1916 r. Bolesław Roja był członkiem słynnej Rady Pułkowników, nieformalnego organu doradczego przy Komendzie Legionów Polskich. W pierwszych dniach lipca tego roku wziął udział w bitwie pod Kostiuchnówką, największej bitwie legionowej I wojny światowej. Po kryzysie przysięgowym w 1917 r. znalazł się ponownie w armii austro-węgierskiej. W listopadzie 1918 przebywał w Krakowie biorąc udział w przejmowaniu władzy przez Polaków. Otrzymał za to nominację na stopień generała brygady.

W latach 1919-1920 B. Roja brał czynny udział w walkach o nowe granice odrodzonego państwa polskiego. W 1922 r. przeniesiono go w stan spoczynku. Rok później został zweryfikowany w stopniu generała dywizji. W latach 20. i 30. XX w. zajmował się działalnością polityczną. W 1928 r. B. Roja został posłem z ramienia Stronnictwa Chłopskiego. Wcześniej zwolennik Józefa Piłsudskiego, z czasem znalazł się w gronie jego przeciwników. Po śmierci marszałka krytykował rządy sanacyjne. W 1937 r. doprowadziło to do internowania generała i przetrzymywania na oddziale psychiatrycznym szpitala wojskowego. Za swoje zasługi wojenne Bolesław Roja został odznaczony m. in. Orderem Wojennym Virtuti Militari, klasy V oraz czterokrotnie Krzyżem Walecznych.

We wrześniu 1939 r. generał miał 63 lata. Był już wówczas schorowanym człowiekiem. Nie powstrzymało go to jednak od działalności podziemnej na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża. Prawdopodobnie to właśnie ona doprowadziła do jego aresztowania w marcu 1940 r. Był więziony na Pawiaku, skąd 3 maja został wywieziony i dzień później znalazł się w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen. Nadano mu numer obozowy: 23982. Okoliczności jego śmierci przerażają. Niemcy - wiedząc, że to polski generał w stanie spoczynku - szczególnie dręczyli Bolesława Roję. Został zamordowany 27 V 1940 r. w bestialski sposób. Jak wspominał o. Henryk Maria Malak: „Generała Roję wykończono wczoraj na ulicy przed barakiem. Zadusił go młody esesman, przydeptując mu gardło. - Patrzcie! Tak kończy polski generał”. Symboliczny grób B. Roi znajduje się na warszawskim Cmentarzu Powązkowskim.

W 2006 r. na osiedlu Nowy Bukowiec, w podwarszawskim Legionowie odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą Bolesławowi Roi. Generał uważany jest za „ojca chrzestnego” Legionowa. Taką bowiem nazwę nadał koszarom w Jabłonninie, oddając w ten sposób cześć polskim legionistom.

dr Aleksandra Kozłowska

Dowiedz się więcej:

- [Współtwórca niepodległego Wojska Polskiego gen. Bolesław Roja został upamiętniony na terenie byłego obozu KL Sachsenhausen](#)
- [Broszura do pobrania: Bolesław Roja](#)
- [Polscy więźniowie w KL Sachsenhausen. Upamiętnienie generała Bolesława Roi – konferencja naukowa](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

obozы koncentracyjne, Zbrodnie niemieckie

Biografie

gen. Bolesław Roja/ fot. NAC